

GYÖNGYÖM, VIRÁGOM

(Regényrészlet)

BRASNYÓ ISTVÁN

— Mit énekelnek odalenn a katonák?

— Nem tudom. Kár, hogy nem jött le a rezesbanda is. Őket jobb hallgatni, ahogy belerecseznek a fagyba.

— Azt kérdeztem, mit énekelnek? — Keze sötét árnyéka már ott lebeg valahol a fejem körül.

Ha megsimít most, belehalok. Inkább megmondom.

— Gott erhalte, Gott be...

— Kitől?

— Papa Haydntól.

— Pontosan!

— Joseph Haydn.

— Jawohl. — Fejét hirtelen a tükör felé fordítja, hajának apró csigái a tarkójáról e mozdulatra oldalt csapódnak, a válla felé: egyszer én szeretném hátulról megsimogatni, de hogy véletlenül se láthassa. Utána összecücsöríti ajkát, és így közeledik a tükör lapjához, a végsőkig önmagával foglalatoskodik, szinte már elragadtatással, mélységes odaadással; a kiszélesedő utcán, a halotti fehérségben a katonák még mindig nem hagyták abba dalukat, pedig hideg lehet ma reggel, szinte fémes odakinn a levegő, és mindenütt csak a magasán felhányt hókupacok látszanak, nyomuk sincs szokott helyükön a díszcserjéknek.

Délután látogatók jönnek, csupa jegesen tovasuhanó csilingelés az elvonuló szánok hangja, csak a lovak hagynak terjedelmes, gőzölgő, sárga foltokat maguk után a hóban, és a következő pillanatban úgy tűnik, mintha ott sem lettek volna az imént: felszippantotta őket a domboldal, ahogy rúgtatva nekivágtak a szánnyomok vonalán.

Ilyenkor újra mély, alkonyat előtti csend lesz, már ilyen korán, amelyen csak egy magas, üvegszengésű hang hatol át, messzi szobából; úgy tűnik, valami dúdolás, amelytől boldogtalanság lengi be a levegőt, majd valami újabb hang, később jelentkező, az egészet a magasba emeli, másik irányból, mintha méltatlankodva követelné járandóságát: a töredező üveg pattogásával említi fel tisztességtelen szakmáját, a háborút, majd itt elérendő előmenetelét, amelyen az élete múlik, sóvárgott biztonságot, amit ezen az úton óhajtana megszerezni, amennyiben reményei valóra válnak, és elképzelései támogatásra találnak.

Miként lehetséges háborút kürtölni széjjel egy ilyen rövid napon, még az évszakhoz képest is túl korán aláhulló alkonyatban, amely áttetszőre zilált fellegeiben akárha Florinda kisasszony alsóneműjét vetné le magáról, abból bontakozna ki, hogy végül is ott álljon majd pucéran a langyos homályban, és csupán bőrének visszfénye töltse ki a szobát, ez a megrettenő és rejtőzködő fehérség lengje be a falakat, már sokkalta inkább érzés, mint sem látvány formájában, hogy máris elérkezett az este.

Ekkor Fräulein Florinda hangja az ajtóból, háta mögött már valószínűtlenül széles a sötétség, csak alakja körül árnyalódik, mintha őt magát képtelen volna sérteni:

— Anton, a kocsis elcsúszott a hóban, és kimarjult a lába. Még ha, valamelyik lóval esett volna meg... Olyan mulatságos képeket vág most kínjában, hogy alig mernek ránézni. És szakadatlanul ordít, de káromkodni — szokása szerint — már nincs bátorsága olyan nagy hangon.

— Látni szeretném.

— Nem lehet, késő van. Ideje már lefeküdni és eloltani a lámpát.

— Alig ütötte el még a félkilencet.

— Akkor sem.

— És mi történik majd a sötétben?

— Elalszunk. Anton meg tovább jajveszékel.

Elalszunk, anélkül, hogy bármit is éreztem volna belőle, hogy valamennyivel is közelebb kerültem volna hozzája, nagy, örvénylő, bolyhos ürességben távolodunk egymástól, nem, pusztán ő távolodik, csak a dúdolása maradt itt, a délutáni boldogtalan hangja, amelybe belesörrent az az ütött-kopott táborig trombitaszó, az a tisztis harsogás, és most az ablak üvegén egyre csorognak lefelé a könnyei, de nem szabad megszólítani, mert még ennyi sem marad

itt belőle, minden mozdulat kockázatos lehet, valamit elveszíthet vele, vagy teljesen elolvashatja ezt a hóból gyúrt szájalmat.

Délben, ebédkor; csupa kerek, cicomás, csipkézett szegélyű, tükörként csillámló türingiai porcelán: egy pillanatra, végre, a túlvilági derengés helyett, hosszú idő után, kisütött a nap. A vendég arcát közlőről, félig alulnézetből, felnagyítva veri vissza tányérja. A sovány, úgyszólván elenyésző, erőtlen áll és a megnyúlt, szőrös orrlyuk visszataszító, Fräulein Florinda pedig sehol, széke illedelmesen az asztal lapja alá tolvá, a támla az asztal peremét érinti. A hang, a szilánkokra törő üvegé, ismét reszelős, karcos zűrzavarba dönti a félig néptelen asztalt, eluralkodik rajta, akár a felkorbácsolódott hullámverés — ez a folyó adja ételünket, terít számunkra fekhelyet a csillagok fényétől felszároगतott fövényen. Higgyünk neki?

A vendég körbejárta szemét, furcsa karikákat ír vele a levegőbe, utána szóltanul nekilát az ebédjének, még az imát is mellőzi, pedig feltételezhető volna róla ennyi képmutatás, és mintha valami irgalmatlan ösztön uralkodna el rajta, kerítené végleg hatalmába, hogy semmit meg ne osszon velünk — ütközetek során megrögződött szokás, semmi közünk hozzá, de mégis elragadtatással nézzük ezt a vad szürcsölést és vagdalkozást, a szerteloccsanó leveket és mártásokat, amelyek akár valami terepasztalt a bejelölések, akként borítják el az abroszt: egyszóval a mindent legyűrő, végsőkig harcias étvágyat.

Eközben másik párbeszéd bomlik ki a közelemben, korábbról talán? — nem tudnám megmondani; két kő között, a vakolat mögöl, ahogy egymáshoz súrlódhatnának, és susogva örvénylik belőlük a por, amelynek áradása elől egészen az átellenben levő falig hátrálok: ez már egyik sem Fräulein Florinda hangja, vagy csupán mostantól képtelen lennék felismerni, teljesen összezavar a kétféle, de azonos erejű hang viaskodása, ahogy egymást (kölcsonösen?) ki- vagy megbontani igyekezzenek, patetikus sóhajtások, gátlástalan sik-kantások és átkozódások közepette, de hiába maradok csendben és hallgatózom szinte vég nélkül, nem hiszem el, hogy akár az egyik, akár a másik Florinda hangja lehetne.

— Fräulein Florinda! — kiáltok bele azután vakon a portól a sűrű gomolygásba, és szennyes zsebkendőmet, érzem, a szám elé kell szorítanom, hogy meg ne fojtson a minduntalan arcomba csapó homoktörmelék.

Most meg mindkét hang elakad, semmi nesz sem hallatszik egy ideig a kövek réséből, mintha patkányok fülelnének felém, megfe-

szülve, teljes némaságban, ám amikor megbizonyosodnak róla, hogy innen nem lehetek ártalmukra, újra elkezdik viaskodásukat, visongatásukat; amikor pedig nem tudom tovább türtőztetni magamat, és a sarokból feléjük hajítom agyagkorsóm, amelyben az ivóvizet tartom, és a korsó a falhoz csapódik, majd visszapattanva darabjaiban a padlóra hull, indulatomra váratlan kuncogásuk a válasz, amire már szólni sem tudok semmit, beletörődve várom, mire határozhatják meg el magukat.

— Oh, ne, ne! Fáj! — Ez a halkabbik, szelídebbik, a bugyborgóbb hang, most egészen kérlelőre vékonyodik, ahogy elkeseredésben meg tudom állapítani.

A másik erre csak zümmög valamit, akár a légyszárny az ablaküvegen, de sehogyan sem nyughat, élesebbik peremével köszörül bele a falba vagy marja a másik követ.

— Nem, ha mondom! Nem engedem! Nem és nem! — emelkedik sipítóvá, bántóan magassá az előbbi eltökélt érvelés. — Vagy sikoltani fogok!

Erre most már csupán egy erőltetetten hosszú, szinte a térbe belenyúló sercegés a válasz, szálak szakadása, mintha a levegőt hasítanák ketté, ezt az arcom előtt háborgó, porból szőtt kelmét: nagyon jól tudom, mi repedhet ezzel a motoszkáló zajjal, meg-megakadva a varrásokban, ahol erősebb rántásra van szükség, majd az útjába kerülő rátűzések vonalán irányt változtatva; Florinda! — kiáltanék még egyszer —, Fräulein Florinda! — de ekkorra már csupán a végtelen csönd van a fülemben, a tulajdon lélegzetemet sem hallom, és erre jön nyomatéknak az iménti két kő.

Valaki messze, méltóságteljesen az asztal fölé magasodik, árnyéka nincs, fekete öltözékben áll a fehér sugárzásban, csak nyakravalójának ezüstlő hőszíne emeli ki arcvonásait, haján áttetsző fény törlik meg, miközben talán szólni szeretne, ám a vendég* elszánt rágása sehogyan sem ér véget, belesápadva, szemét félig lehunyva nyel, csak nyel vagy fuldoklik, levegő után kapkod, mialatt verejtékcsíkok barázdái mélyülnek homlokán a púderrétegbe, s bár gyűrött kendője ott van a keze ügyében az asztalon, eszébe sem jutna felitatni verejtékét vagy rendbe tenni magát: valamennyien arra váraozunk, hogy talán hamarosan véget ér szinte falrengető mutatványa, s utat

* Edelman Wilhelm Otto von Nimphenburg, kornétás. Harci érdemei nincsenek. Ültő helyében fél ürit fogyaszt. Ruházata, felszerelése megkopván, kölcsönökből pótolja, amelyeket visszafizetni nem tud. Szerencsétlen természet, aki nek semmit sem adatott meg elérni a világi pályán.

enged a szavalknak is; de nem, az egész figyelmezésünk kárba vész, miközben a sugarak is tompulni, fakulni kezdenek, a hegyekből pedig már beszüremlik a hallihó fagytól összerepedezett hívása, véget ért a mai vadászat, és az utcát nemsokára újból előzönlük a szánok, róka farkak suhannak majd le-fel a száguldásban, amíg csak az este bele nem dermed az elejtett szarvasborjú tágra nyitott szemébe, s akkorra remélhetőleg szóttlanul elnéptelenedik asztalunk, s Fräulein Florinda majd ismét rám akad valahol, hiába rejtőzködöm, mert egész idő alatt követett, még ez elől a gondolat elől sincs módban búvóhelyet találni.

— Kezdjük el felmondani — nyúl felém majd ismét keze árnyéka, amelytől rettegek, de nincs mód tőle megszabadulni, úgy-hogy még súlyosabban nehezedik rám most a két kő. Az egyik az ő köve, feltételezem, tudom.

— Nem tanultam.

— Semmit sem egész nap?

— Semmit.

— Most mit csináljunk?

— Nézzük meg Antont.

— Ohhh! — és mintha a falból hallatszana ismét az ő hangja, felismerhetően, sokára, ez a kábító sóhajtás, amely most szerteszőkik a folyosó zugaiban, és egyszerre nincs többé, amikor talán ismét szükségem lenne rá, ha nem most, majd egyszer, sokára, gyönyöm, virágom.

Fräulein Florinda felvont szemöldökű, üres tekintete mér végig, és megindulunk az udvari bejárat irányába, nem is sejtem, merről közelítjük meg az ajtót, de odakinn egyszerre erős szélfúvás kap bennünket oldalba, és a fehér holdkarima is magasan a fenyők zilált kúpjai felett áll, ahogy indulunk lefelé a lépcsőkön. Megfogja a kezem, és ennyit mond:

— Nagyon csúszhat itt.

Ezután már csupa üres, meggondolatlan csapongás a szürke, hámlani kezdő vakolatréteg alatt, amelynek a fal tövébe hullott porával oly szívesen dörzsölném be arcom... ha nem tartanék attól, hogy talpig rizs porral behintett bohócra hasonlítok majd, előlöm méltóságomat, hajam eredeti színét.

Egyszerre elhatalmasodik rajtam az érzés, hogyha már eddig eljutottam, mégis szükségem van arra, hogy lefelé fordítsam és a lángok martalékvá tegyem a különben is tűzfogta egü metszetet, amelyet elhajítottam a piactérbe torkolló utca közepén, és egyetlen kérdésre

sem adok többé választ, mert mostantól eléggé ostobának tarthatom magam ahhoz*. Csak hol találhat tetőt feje fölé az ilyen, ha kiűzik tulajdon gondolataiból is?

(LEVÉLTÖREDÉK)

... „Néha már-már hihetetlen számomra is, hogy egész világot állítok fel magamnak, és igyekszem is teljes berendezéssel ellátni. Nem tökéletessel, hanem olyannal, amelyben mindig, lépésről lépésre küzdelem folyik a tökéletes eszményéért. És hidd el, valahányszor magam kételkedem leginkább a sikerben, hogy nem tudom majd, nem leszek képes ésszel is megindokolni. Valójában tehát olyan sakkjátszma ez, amelyben magam irányítom mindkét részről a bábokat, és a játék kimenetele nemcsak hogy bizonytalan, hanem teljes egészében kilátástalan is.

Miközben ezt írom, eszembe jutott a csizmám, hogy aligha érdemes már megigazíttatnom, továbbá — őszintén megvallva — nem is lenne kívül, újat meg, kedvemre valót, itt lehetetlenség volna beszerezni, és nem is bízom a bőr minőségében annyira, mint jóakaratomban és ízlésedben. Nehézkesen ugyan, de, úgy látom, itt is hamarosan beköszönt a jó idő, és nem szeretném, ha viseltesen látna viszont, úgyhogy feketét nézz, lapos sarkút, sujtás és díszítés nélkül, egyszerű szabásút, ne keményet és ne túlságosan vastag talpút, de erősen levarrtat, bár sarkantyút alighanem egyhamar nem fogok kötni.

Barátom itt, igazi barátom, jelenleg nincs, habár sokfajta emberrel kényszerülök szót váltani, de ennek ellenére sem értem, miről is tudok beszélgetni velük; az élet errefelé kimondottan mozgalmas, néha éjfélig is elhandabandázunk: akadnak ugyanis szenvedélyes mesé-

* Tulajdonképpen azzal kezdődött, hogy semmi áron sem akartam elhagyni a vízmosás árkanak a túlsó partját, eléggé biztonságban érezhettük itt magunkat, de az a furcsa helyzet állt elő, hogy egyszerre nem is az ellenség szorongatott bennünket, hanem a mögénk vezényelt csapattest, amely azzal fenyegetett, hogy legázol valamennyűnket. Úgyhogy mozdulnunk kellett, hanem aztán hogy befészkeltek magukat a mi helyünkre, mi pedig ott maradtunk a ránk összpontosított pergőtűzben, kilátástalan lett volna visszakapaszkodnunk hozzájuk a domboldalon — nekik kellett volna követniük bennünket vagy igazodniuk a mi mozgólatainkhoz. Mivel ez elmaradt, annyi lett a halottunk, hogy ember oly sokat ritkán találhat együtt. Amikor ezt látták, úgy mérték fel, hogy itt Sturm várható, hát megszaladtak. Mehettünk vissza, ahonnan jöttünk.

(*Feljegyzéseimből*)

lők, akik élvezik, ha hallgatják őket, amikor néhány pohárka után belekezdnek valamilyen történetbe. Hogy mennyi alapja van mondókájuknak, mi sem bizonyítja ékeesebben, hogy egy, furcsa, félre-csapott kalapot viselő embertől, aki saját állítása szerint Paraguayból tért vissza, s a fél szemét hagyta ott, értesültem Péter sorsáról. Nem tódíthatott, mert magam is csak akkor figyeltem fel mondókájára, amikor a nevét kiejtette: Pietro Martonfi, uno ungherese — mert olasz volt az illető —, s hogy együtt tette meg vele az utat Montevideóból; én nem tudnám most rekonstruálni a sorsát, sem viszontagságos útjukat, mert szavainak fele, amelyekből a történet összeállt, spanyol meg indián hangzású volt (különben mintha még — vagy már? — az olaszt is törve beszélte volna: sok ilyen embert látni itt, akik mindenüket, talán már nyelvüket is elveszítve bolyonganak céltalanul), de biztosan világott ki mondókájából, hogy valami csetepaté vagy verekedés során meghalt, és ő, az olasz, okmányait meg minden egyébét az ottani falusi rendőrségnek adta át megőrzésre — ha netán valaki érdeklődne utána —, ami olyan, mintha a szélbe szórta volna, így mondta.

Igaz-e ez vagy nem, magam sem tudhatom; hiába próbáltam meg bővebbet kiszedni belőle, sehogyan sem ment, mintha kellemetlen lett volna neki erről beszélni. Talán a szemét veszítette el ugyanott? Inkább a dél-amerikai lehetőségeket szidta, a többséget pedig legfőképpen ez érdekelte, mert mindannyiuknak kiáll innen a szekerük rúdja, így tavasz felé különben is erősen szorongathatja őket a nyomorúság, s mennének már, ha a legkisebb alkalom mutatkozik. De erre általában rengeteget kell várni, meg a hajókon is mérhetetlenül sok disznóság eshet meg az emberrel, a kockázatuk semmiképpen sem mondható csekélynek, úgyhogy leginkább csak az vág neki az útnak, aki már nem válogathat.

Bárhogy is legyen, mégis tanácsosnak tartanám azonban, ha Péter ügyéről egyelőre hallgatnál, mert minél többet gondolkozom rajta, annál kevésbé vagyok meggyőződve, hogy igaz lehessen, megeshet, hogy mégis kitalálás az egész. Az olasz valahol hallotta a nevét, megragadt a fejében, és kapóra jött neki; most pedig már napok óta hiába érdeklődöm utána, mintha elnyelte volna a föld, senki sem tud felőle semmit, pedig a kalapjáról meg a fél szeméről könnyű megjegyezni. Sokakat elkeseríthetne ugyanis, ha lábra kapna halálának híre, számos emberünk és pártfogónk könnyen elbizonytalanodhatna; láthatod, nincs szándékomban titkolózni, de jogot érzek arra, hogy a végsőkig kételkedhessem.

Irmának semmiképpen se mondd meg, nem szeretném, ha meg gondolatlan szó vagy akármilyen fecsegés miatt hatalmába kerítené a rá annyira jellemző súlyos letörtség vagy megmagyarázhatatlan aggodás: őt mindenképpen meg kell hagyni az ő változatlan világában; azután Péter szüleit volna a legtanácsosabb minden időkre megkímélni, az öregúr ugyanis antik hősként viselné fájdalmát (akár valós ok nélkül), de azt is tudhatod, mennyire zabolátlan* még mindig, s előbb-utóbb kitörne belőle, utat keresne magának haragja a világ felé, s még jó, ha békeszerető vagy megértő emberre zúdítaná, de mi történne abban az esetben, ha hivatalos személyt sodor útjába a véletlen, aki nem csak hogy árthat, hanem bizonyára ártani is fog neki, mert erre felhatalmazva érzi magát; ne haragudj, ha kaján vagyok, és már előre is élvezem azt az időt — sokunkat ez a reménység éltet —, amikor ezek farkukat behúzva sunyítanak majd, mint a szófogadatlan kutya, s ha egy nap majd mindannyian hazatérhetünk, isten bizony törvénybe fogjuk citáltatni valamennyit, és ez lesz a legkevesebb. De azért óvatosan! És az általam közölt hírekről egyelőre csönd! Elég, ha magad tudod, mert úgys kicsinység számba megy minden, még az életünk is, ha az a tét...

Most látom csak, hogy esetleg megrémíthetlek krikzkrakszaimmal, tehát jobb, ha visszatérek mindennapi elfoglaltságaim felsorolására ezekben a napokban. Elég jó antikváriumot tart a lakáshoz közeli zsákutcában egy van Groll nevű hollandi, innen merítem azt, amire föltétlenül szükségem van nap mint nap, vagyis a szellem végtelenségébe vetett meggyőződésemet, amihez maga az antikvárius járul hozzá leginkább: vénséges vén ember, akiről semmiképpen sem feltételezhető, hogy itt töltötte az egész életét, ellentmond ennek robusztus, de most már végleg hajlott termete, rongyos hajósispkája, ami le nem kerülne a fejről, s a hangja is... az első pillantásra úgy tűnik, hogy talán készületlenül csöppent bele ebbe az egészbe, s úgy ad-vesz mindent, akár a gyapot- vagy dohánybálákat, s ha üzletének nem volnának megközelíthetetlen, szinte rejtett részei, eleven fatuskónak nézhetné az ember az örökösen tartó vásár közepette, elárasztva a könyvekből kihulló lapoktól meg színes

* Ez idő tájt már halott. Úgy mondják, a haragtól lába üszkösödni kezdett, ez végzett vele. 1872-ben az argentin kormány közbenjárására a verseci róm. kath. temetőben gránitból vagy oceanitból emlékoszlopot emeltek tiszteletére, hogy ekként is adózzanak fia, az Argentin Köztársaság nemzeti hőse emlékének,

tintákkal írott cédulácskáktól, s mindez felett szúrós tekintete űrködik a túlságosan alacsonyra sikeredett mennyezet alól, amelybe, ha kihúzná magát, minduntalan beleverődne a feje. És teát iszik kannaszám, valami különös főzetet, amelynek inkább zöldes a színe, mint aranyló; kevéssé és goromba beszédű, mert mindennapi dolgok nem érdeklik, mintha még rengeteg felhalmozott könyve sem tudná felcsigázni kíváncsiságát: úgy tűnik, hogy számára mind csupán tartalmatlan és üres holmi.

Am kései órán, amikor már nem várt aznap látogatót, láttam őt levett sipkával és alázattal merülni el kínai földiánsban, amit, meglátván engem, rajtakapott gyerekként lökött be pulpitusa alá, és sipkáját is sebbel-lobbal a fejébe nyomta, majd arról kezdett beszélni, hogy némely dolgoknak rendkívül nehéz felbecsülni az értékét, és szinte megizzasztják az embert. Ilyen könyveket azonban sohasem láttam, hogy árusítana. A boltján kívül csak éjszaka fordul meg, sőt azt is megfigyelhettem, hogy ilyenkor a kikötő felé tart halászcsizmában és olmos végű bottal a kezében; török köpönyegének gyapjuszálai szinte ezüstlenek a lecsapódott köd szemcséitől. Akár valami véletlenül ide vetődött, tovabandukoló vándor... Mintha csupán a meggörnyedt árnyéka volna az övé a kerek világon.

Különben bőségesen lakják csudabogarak az egész várost, és, amint láthatod, jól megférünk egymással. Így találkoztam egy alkalommal Leöweyvel is; rossz bőrben volt, de mégis vidám, nem győzte dicsérni a házakat, azt mondta, remekül építkeznek erre felé, és homlokzatról homlokzatra kapkodta a szemét — korábban véletlenül sem sejtettem róla, hogy szakmája szerint építész, de soha nem volt állása.

Meghívásomat egy legyintéssel visszautasította, azt mondta, még aznap továbbutazik, csupán ezeket az épületeket szerette volna látni. Azóta sem hallottam felőle semmit, bár nem is volt kitől érdeklődnöm.

Ekként kallódunk hát mi szanaszét, különböző ürügyekkel, amelyekkel csak önmagunk előtt igazolhatjuk magunkat, ha egyáltalán szükségünk van öngazgatásra: arra jutott a világ, hogy jó képességű emberek semmi hasznot sem hajtanak, szerencséjüket keresve hazáznak immár különböző földrészekben, ábrándjaikat kergetik egyre. Én is, persze, belevethetném magamat tanulmányaimba ahelyett, hogy sorsomra panaszkodnék — mondod most —, mert a tandíjat nyilván volna miből megfizetnem, és a felfogásom is van annyira

gyors, hogy követni tudjam a katedráról elhangzó szavak értelmét; csak számomra az a kérdés, hogy ugyan mi lenne ennek a praktikus eredménye. Hol mutatkozna rá szükség? Nem jobb-e rám nézve, ha megmaradok tompaságomban, és csak esetlegesen folytatok stúdiumokat a magam szakállára, semmiféle tanácsokat sem követve, hiszen helyben maradásom éppannyira kérdéses — egy politikai megfontoltságú helyi rendelet véget vethet neki —, mint valamennyiünké, akik ide sereglettünk; és hogy nem tűnt még fel a dolog, az csak azért van, mert innen mindenki tovább óhajt jutni, még hozzá a lehető leghamarább. Így vannak az itáliaiak, a csehek, a lengyelek is: valahol másutt adtunk egymásnak végleges gyülekezőt, egyelőre még nem világos, hogy hol lehet az a hely, bár a legtöbben Észak- vagy Dél-Amerikában sejtik. Ne lépődj meg hát, ha ez véletlenül bekövetkezne.

Azt még a múltkori levelemben kellett volna elmondanom, hogy Miska sokra vitte, vastag, sárga papíron írt néhány kusza sort, és fontoskodva pénzt ajánl, amire pedig nincs szükségem, legalábbis olyan magas helyről nem; el kellene mondanom tövéről hegyére a dolgot, de most is inkább elhallgatom, mivel nem tartottam érdekesnek még azt sem, hogy válaszoljak neki, bár egy-két napig nagyon lekötött a dolog, már-már arról ábrándoztam, hogy felkeressem, ha török, ha szakad, és megpróbálok szót érteni vele, inkább az ő jó híre érdekében, mintsem a magam hasznára, de azután mégis ennyiben maradt az ügy, mert még akaratom ellenére vagy tudtom nélkül beleránthatna valamibe, az ő módján, hogy sohasem tudnám magam tisztázni még a tulajdon lelkiismeretem előtt sem...” srb. stb.

— — — — —

Visszahúzódva tulajdon fáradékonyságomba, teljesen visszahúzódva... olyan kevés az, amit végül — hányattatások után — képes vagyok felmutatni.

Rendes lakhelyem nincs; jelenlegi helyzetemmel kimondottan elégedetlen vagyok. Nem hiszem, hogy úgy kellene élnem, akár valami házitanítónak. Ebben kifejezetten kételkedem, és alig várom a legelső alkalmat, hogy kereket oldhassak innen, ha még egyszer sikerül lábra állnom.

Egy mély, nagyon mély lélegzet sűrűsödik bennem már jó ideje. Ezt akarnám magam előtt indokolni, ha túlságosan is gyakran nem

jönne közbe valami, egészen másra terelve gondolataimat. Olyan az egész, mintha szántszándékkal hagynám elforrni teámat a spirituszfőző lángján, és közben a kék lobogás visszfényét figyelném csupán a tükörben, ennél igyekeznék felmelegedni, és mennyire kemény az idei tél! Hogy odakinn valóban tél van-e most, nem tudhatom, nem vagyok benne biztos, vagy nem akarom tudomásul venni; a takaróm elég meleg, úgyhogy éjjel-nappal holdként fogyasztó, mind sápadtabb arccal nézhetek kifelé a világosságba, amely sehogyan sem akar szűnni vagy eloszlani, csak ezt álmodom most, én, beteg, beteg, beteg... Szeretném magamat valahová jobb helyre vitetni, száncsengő-harsogás közepette, ha csakugyan tél van, és mennyire kiismerhetetlen!

Máris fehér ingben fekszem, akár a holtak — ugyan ki adhatta rám, mint valami titkot?

Számat nagyra nyitom, várom a feleletet, bár magam sohasem mélyedtem el rejtelmekben. Csak a kézzelfogható — ebből szándékoztam mindig is épületes megoldásra jutni.

Most meg fehér csipkék az ablakon, és a levegőt mélyen átható, romlékony gyümölcsök illata tölti ki, kaparja a torkom, ébresztgetve bennem az alvás utáni vágalkozást, hogy az egész felszíne alá merüljek — a levegő felszíne alá —, még egy kiadós lélegzetet véve, hozzáadva az eddigiekhez... Így legalább valami fájdalmat vagy kényelmetlenséget érzek, ahogyan hanyatt feküdnék a kerges havon, de nem a tulajdon érzéseim teknőjében ringatóznék már, nem az a hajó vinne, hurcolna magával, csak a sustorgása van még a fülemben, a mozgása által kiváltott zaj, amely csak sokára lesz képes feloldódni, idomulni a mostani csend teljességéhez, ehhez a vég nélkül tartó pisszegéshez, gyöngyöm, virágom, mintha csak elakadna bennem a tollvonás.